

Fullmäktige 23.10.2023 § 116

§ 116

Ram för budgeten för 2024 och ekonomiplanen för 2025–2026

Beredning och upplysningar:
Jyrkkä Maria
Skyttä Samuli
fornamn.efternamn@esbo.fi
Telefon 09 816 21

Förslag

Föredragande
Stadsstyrelsen

Fullmäktige godkänner verksamhetsintäkterna och kostnaderna i den bifogade ramen för resultaträkningen för år 2024–2026 samt driftsekonomin totala intäkter och kostnader riktgivande som botten för beredning av ekonomiplanen.

Behandling

Grönroos lämnade följande ändringsförslag:

”Den årliga investeringsnivån sänks 2024, 2025 och 2026 med 50 miljoner euro från det belopp som föreslås för respektive år.”

Aavaparta lämnade understödd av Uotila följande förslag till hemställen:

”Fullmäktige hemställer att stadsstyrelsen ser till att budgetramen, skattesatserna och budgeten för 2025 fastställs samtidigt.”

Efter avslutad diskussion gav ordföranden ett sammandrag över de förslag som hade lämnats under mötet.

Ordföranden konstaterade att Grönroos förslag till ändring förfallit i brist på understöd och att stadsstyrelsens förslag således hade godkänts enhälligt.

Sedan behandlades förslaget till hemställen.

Ordföranden frågade om Aavapartas förslag till hemställen kan godkännas enhälligt. Eftersom förslaget rönste motstånd, konstaterade ordföranden att mötet måste rösta.

Ordföranden föreslog att de som understöder Aavapartas förslag röstar ”ja” och de som motsätter sig förslaget röstar ”nej”. Fullmäktige godkände ordförandens förslag.

Vid omröstningen förkastade fullmäktige Aavapartas förslag med 28 röster mot 45 och 1 blank. Röstningslistan bifogas till protokollet.

Beslut

Fullmäktige:
Stadsstyrelsens förslag godkändes enhälligt.

Redogörelse

Ramen för budgeten 2024 och ekonomiplanen 2025–2026 baserar sig på Berättelsen om Esbo och målen i programmet En ekonomiskt hållbar stad, som uppdaterades sommaren 2022, lagarna om reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet, finansministeriets överföringskalkyler och en uppskattning av den ekonomiska utvecklingen.

De slutliga kalkylerna av överföringen av social- och hälsovården blir klara först i november, vilket innebär att kommunerna inte har tillgång till slutliga statsandelsuppgifter för nästa år. Detta och konjunkturernas osäkerhet har väsentligt försvårat bedömningen av utvecklingen av stadens finansieringsbas.

Vårdreformen ledde till en betydande inkomstöverföring från Esbo till andra delar av Finland

I modellen för finansiering av reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet överförs utgifter och inkomster symmetriskt på riksnivå, men det finns stora skillnader mellan enskilda kommuner. Minskningen av finansieringen till kommunerna bestäms så att nettokostnaderna för social- och hälsovården och räddningsväsendet täcks med inkomster som överförs från kommunerna.

Förhållandet mellan de inkomster och utgifter som överförs på detta sätt varierar avsevärt mellan olika kommuner. I Esbo minskar inkomsterna, det vill säga skattefinansieringen, med mer än 190 miljoner euro mer än de kostnader för vården och räddningsväsendet som överfördes från staden. Minskningen av Esbo stads skattefinansiering är den största inkomstöverföringen i hela Finland.

Inom statsandelssystemet ersätter staten permanent 60 procent av skillnaden mellan de intäkter och kostnader som överförs (begränsning av förändringen). Förändringsbegränsaren ersätter endast delvis minskningen av skattefinansieringen. Därför överförs betydande skatteinkomster från Esbo till andra delar av Finland. Förändringsbegränsaren är en statisk del av det nya statsandelssystemet. I förändringsbegränsaren görs inga indexhöjningar eller andra höjningar. Förändringsbegränsaren beaktar inte heller skattefinansieringens utveckling. Därför äts ersättningen i praktiken med tiden upp av inflationen.

När skattefinansieringen minskar kommer stadens internt tillförda medel efter reformen att vara cirka 33 procent av statsandelarna. Statsandelarna ökar endast vid ökade uppgifter och genom indexhöjningar. Sammantaget avtar därför den årliga ökningen av de internt tillförda medlen jämfört med den tidigare skattefinansieringen, som ökade enligt invånarnas sysselsättning och inkomstnivå.

Den allmänna ekonomiska utvecklingen präglas fortfarande av osäkerhet och den ekonomiska återhämtningen fördröjs

Världsekonomin har fortsatt att återhämta sig långsamt och oenhetligt från konsekvenserna av pandemin och Rysslands anfallskrig. Tillväxten i världsekonomin väntas också fortsätta i långsammare takt än man har vant sig vid under de senaste årtiondena. Den fortsatt höga inflationen är ett globalt fenomen och den åtstramade penningpolitiken begränsar efterfrågan globalt.

Enligt Finlands Banks mellantidsprognos från september 2023 är Finlands ekonomi recessiv 2023 och BNP minskar med 0,2 procent. Konsumentprisernas ökning i Finland har avtagit klart under 2023 jämfört med rekordet under Finlands EU-tid, år 2022, mätt med det

harmoniserade konsumentprisindexet (HIKP). Priserna på olja och andra råvaror har minskat, vilket har återspeglats i konsumentpriserna på energi. Under år 2023 är HIKP-inflationen dock i genomsnitt fortfarande ganska hög, 4,3 procent. Sysselsättningsgraden bland 20–64-åringar var 77,9 procent år 2023.

År 2024 börjar återhämtningen från recessionen trögt, BNP ökar med 0,2 procent. Inflationen avtar betydligt, vilket främst beror på dalande energipriser. Prisen på tjänster fortsätter dock att öka brant, bland annat på grund av hyreshöjning, och det påverkar den underliggande inflationen på cirka 2,5 procent, som är klart snabbare än HIKP-inflationen. Sysselsättningsgraden sjunker till 77,7 procent från 2023.

År 2025 ökar den ekonomiska tillväxten, men bara till 1,4 procent. Den svaga ekonomiska tillväxten dämpar inflationen och den underliggande inflationen sjunker till 2 procent. När den ekonomiska tillväxten återhämtar sig långsamt förbättras sysselsättningsgraden till 2022 års nivå, 78 procent.

	2021	2022	2023	2024	2025
Årlig ökning av BNP, %	3,2	1,6	−0,2	0,2	1,4
Sysselsättningsgrad (28–64-åringar), %	76,4	78,1	77,9	77,7	78,0
Inflation, %	2,1	7,2	4,3	1,0	1,6

Källor: Finlands banks interimsprognos, september 2023, Finlands banks ledare 3.10.2023

Stadens ekonomi 2023

Prognoserna för den ekonomiska tillväxten har försämrats sedan våren och under sommaren vände Finlands ekonomi väsentligt mot det sämre. Förändringen syns särskilt inom byggbranschen och industrin, men även i andra branscher har företag meddelat att resultatutsikterna försämrats. Därför har företagen minskat inbetalningen av förskottsskatt och inflödet av samfundsskatt har följaktligen minskat. Finansministeriet har sänkt samfundsskatteprognosen med cirka 100 miljoner euro för innevarande och nästa år.

Konjunktursvängningarna har lett till sänkta prognoser för skatteintäkterna, men årets intäkter höjs av intäkter för tidigare års beskattning, då kommunalskattesatsen var högre. Skatteintäkterna har, utöver skatteintäkterna för tidigare skatteår, även påverkats av lönesummans och arbetspensionernas utveckling. Nästa år elimineras den positiva effekten av de tidigare skatteåren, vilket innebär att skatteintäkterna nästa år är väsentligt lägre än innevarande år.

Prognoserna för externa intäkter varierar kraftigt på grund av den allmänna ekonomiska osäkerheten. Den viktigaste posten är markförsäljningsintäkterna, som ser ut att underskrida budgeten med cirka 15 miljoner euro.

De externa verksamhetskostnaderna beräknas överskrida budgeten med 29,7 miljoner euro, vilket för sin del ökar kostnaderna för projekt och projektfinansiering, som staden på motsvarande sätt också får understöd för. Därför är det viktigt att granska kostnader och intäkter som en helhet via verksamhetsbidraget. Verksamhetsbidragets underskott beräknas bli 21,8 miljoner euro större än den ändrade budgeten. Underskottet beräknas bli större än i budgeten i synnerhet i sektorn för fostran och lärande. Eftersom sektorn för fostran och

lärande är stadens största sektor, är överskridningstrycket i sektorn den viktigaste faktorn också i hela stadens prognos.

På grund av skatteintäkterna och de finansiella intäkterna torde stadens årsbidrag bli 371 miljoner euro och resultatet cirka 175 miljoner euro.

Investeringarna torde bli cirka 334 miljoner euro. Nettoinvesteringarna torde bli cirka 329 miljoner euro, som kan finansieras med internt tillförda medel. Inga budgetlån behöver lyftas 2023.

Ram för budgeten för 2024 och ekonomiplanen för 2025–2026

Prognoserna för inkomstbasen i budgetramen bygger på finansministeriets bedömning av den ekonomiska utvecklingen 2023–2025 i sin ekonomiska översikt sommaren 2023, Kommunförbundets skatteprognosram samt de senaste uppgifterna om skatteintäkterna. Statsandelarna i budgetramen följer de senaste uppgifterna från staten. Uppgifterna om statsandelarna uppdateras ännu i början av oktober i samband med uppdateringarna av planen för de offentliga finanserna och programmet för kommunernas ekonomi. Ändringarna beaktas i stadsdirektörens budgetförslag.

Prognoserna för skatteintäkterna är mycket osäkra, i synnerhet på grund av den allt svagare och osäkra ekonomiska omvärlden. Kommunalskatteintäkterna år 2023 påverkas av de intäkter för tidigare skatteår med den gamla skattesatsen som inflyter år 2023. År 2024 försvinner deras inverkan och kommunalskatteintäkterna torde minska med 11,1 procent. Prognosen för kommunalskatteintäkterna är 529 miljoner euro år 2024, 549 miljoner euro år 2025 och 572 miljoner euro år 2026. Prognosen för samfundsskatteintäkterna är 132 miljoner euro år 2024, 140 miljoner euro år 2025 och 148 miljoner euro år 2026. Inom fastighetsbeskattningen torde den nedre gränsen för fastighetsskatten för mark att ändras. Om ändringen genomförs ökar fastighetsskatteintäkterna med 17,8 miljoner euro år 2024. Fastighetsskatteintäkterna beräknas uppgå till 169 miljoner euro.

Enligt den nya lagen om statsandelar för kommunal basservice, som följer modellen för finansiering av välfärdsområdena, bestäms statsandelen i huvudsak enligt åldersklasserna 0–15-åringar. Övriga faktorer är bland annat antalet svenskspråkiga i tvåspråkiga kommuner, antalet personer med främmande språk som modersmål, arbetslöshetsgrad, utbildningsnivå och folkökning. Statsandelen för basservice är cirka 367 miljoner euro och compensationen för ändringar i beskattningsgrunderna är 31,2 miljoner euro år 2024. Till helheten av statsandelar för basservice tillfördes vid vårdreformen förändringsbegränsaren som ersätter skillnaden mellan intäkter och kostnader som överförs från staden, cirka 116 miljoner euro, och den övergångsutjämnning som ersätter förändringen i kommunens balans, 45 miljoner euro år 2024. Staden får i sin helhet 399 miljoner euro i statsandelar år 2024. Statsandelarna för år 2024 kan ännu ändras till följd av efterhandsgranskningen av kalkylerna över vårdreformen. Uppgifterna uppdateras i stadsdirektörens budgetförslag.

Skattefinansieringen (skatteintäkter och statsandelar) beräknas öka med 1,9 procent år 2024 jämfört med prognosen för år 2023.

Budgetramen följer Berättelsen om Esbo och produktivets- och anpassningsprogrammet En ekonomiskt hållbar stad

Driftsekonomins budgetramar för åren 2024–2026 bygger på budgeten för år 2023 samt på prognosen för budgetutfallet år 2023 som bygger på utvecklingen hittills under året.

Ramen för driftsekonomin har beretts i samarbete med sektorernas ledning. Vid beredningen har man för varje tjänst beaktat prognoserna för folkmängden eller servicebehovet, förändringen i prisindexet för basservice, som ger en god bild av kommunernas kostnadsutveckling, löneuppgörelser samt sektorernas specialfrågor, bland annat lagändringar, stadens andel av kollektivtrafikens kostnader och nya lokaler som tas i bruk.

Enligt Kommunförbundets kalkyl ökar kommunsektorns kollektivavtal kostnaderna med 2,99 procent år 2024. I anslagen för personalkostnaderna inom näringsgrenarna 2024 har det reserverats en höjning på 3 procent enligt prisindexet för basservice.

Kommunandelen för kollektivtrafiken ökar år 2024 bland annat på grund av de ökande kostnaderna för infrastruktur som behövs när Spårjokern tas i bruk. En ökning av biljettintäkterna beräknas minska kommunandelen från och med år 2025.

Räntekostnaderna beräknas öka måttligt på grund av den höga skyddsnivån. För alla nya lån är räntenivån dock högre.

I ramen räknas med uttag ur fonderna på 15 miljoner euro per år, vilket svarar mot deras långsiktiga avkastning i snitt.

År 2024 blir årsbidraget 281 miljoner euro och resultatet omkring 80 miljoner euro. Resultatet påverkas väsentligt av den planerade höjningen av den nedre gränsen för fastighetsskattesatsen för mark, som förbättrar resultatet med cirka 17,8 miljoner euro.

År 2024 ökar de långsiktiga lånen med 65 miljoner euro och amorteringen är 48,6 miljoner euro. Lånestocken är 853 miljoner euro i slutet av 2024, det vill säga 2 670 euro per invånare.

Ramkalkyler

Ramkalkylerna bifogas. Utgångspunkten för beredningen av investeringar är den investeringsplan som fullmäktige godkände i december år 2022 i samband med ekonomiplanen. I den eftersträvas en anpassning till produktivets- och anpassningsprogrammet En ekonomiskt hållbar stad. Budgetramen innefattar och stadsdirektörens budgetförslag kommer att innefatta betydande osäkerhet bland annat på grund av konjunkturvåxlingarna, räntenivån och de oavslutade statsandelskalkylerna.

Beslutshistoria

Stadsstyrelsen 16.10.2023 § 283

Förslag

Föredragande

Stadsdirektör Mäkelä Jukka

Stadsstyrelsen föreslår att fullmäktige godkänner verksamhetsintäkterna och kostnaderna i den bifogade ramen för resultaträkningen för år 2024–2026 samt driftsekonomin totala utgifter och inkomster som botten för beredning av ekonomiplanen.

Behandling

Ordföranden föreslog understödd av Partanen att ordet "riktgivande" läggs till: "Stadsstyrelsen föreslår att fullmäktige godkänner

verksamhetsintäkterna och kostnaderna i den bifogade ramen för resultaträkningen för år 2024–2026 samt driftsekonomin totala utgifter och inkomster riktgivande som botten för beredning av ekonomiplanen.”

Efter avslutad diskussion frågade ordföranden om ordförandens förslag kan godkännas enhälligt. Eftersom ingen motsatte sig detta, konstaterade ordföranden att stadsstyrelsen hade godkänt förslaget.

Beslut

”Stadsstyrelsen föreslår att fullmäktige godkänner verksamhetsintäkterna och kostnaderna i den bifogade ramen för resultaträkningen för år 2024–2026 samt driftsekonomin totala intäkter och kostnader riktgivande som botten för beredning av ekonomiplanen.”

Beslutshistoria

Stadsstyrelsen 9.10.2023 § 267

Förslag

Föredragande

Stadsdirektör Mäkelä Jukka

Stadsstyrelsen föreslår att fullmäktige godkänner verksamhetsintäkterna och kostnaderna i den bifogade ramen för resultaträkningen för år 2024–2026 samt driftsekonomin totala intäkter och kostnader som botten för beredning av ekonomiplanen.

Behandling

Ordföranden föreslog understödd av Partanen att ärendet bordläggs till stadsstyrelsens extra sammanträde på mötesplattformen Teams 16.10.2023 kl. 13.

Beslut

Stadsstyrelsen:

Ärendet bordlades enhälligt till stadsstyrelsens extra sammanträde på mötesplattformen Teams 16.10.2023 kl. 13.

Beslutshistoria

Bilaga

- 1 Kehyslaskemat
- 2 Äänestys § 116

Tilläggsmaterial

För kännedom